

Rekommendation om genomförande – Naturvårdsverkets förslag till anmälningsplikt vid renovering och rivning av fastighet med material som innehåller f-gas och ODS

Implementeringsrådets rekommendation om genomförande

- Implementeringsrådet bedömer att den föreslagna anmälningsplikten utgör en överimplementering av EU-rätt som gör att svenska företag får högre kostnader och ökad administrativ börda, vilket kan påverka den svenska konkurrenskraften negativt.
- Rådet rekommenderar att förslaget till ny anmälningsplikt omprövas. Andra åtgärder än regler om anmälningsplikt bör övervägas för att kravet på särskild aktsamhet ska få effekt, t.ex. informationsinsatser och vägledning om vad aktsamhetskravet kan innebära.

Aktsamhetskravet i sig innebär ökade fullgörandekostnader men att företagen slipper anmälningsplikten innebär att en ökad regelbörda och ökade administrativa kostnader undviks.

- Om en anmälningsplikt ändå skulle bedömas nödvändig gör rådet bedömningen att syftet skulle kunna uppnås med mindre administration och till lägre kostnader för företagen om rapporteringen i stället inordnades i redan befintliga processer, t.ex. kravet på miljöinventering inför rivning.

Implementeringsrådets uppgift

Implementeringsrådet har i uppgift att bistå regeringen i arbetet med att stärka svenska företags konkurrenskraft genom att undvika implementering över miniminivån och motverka omotiverade regelbördor samt minska administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader vid genomförande av EU:s regelverk i svensk rätt. Implementeringsrådets arbete ska utgå ifrån ett företagsperspektiv.

Implementeringsrådet ska lämna underlag och rekommendationer till regeringen, dels som bidrag till svenska ståndpunkter i förhandlingar, dels om hur EU-rättsakter kan genomföras i svensk rätt på ett sätt som inte är mer långtgående ur ett företagsperspektiv än vad rättsakterna kräver.

Berörda EU-rättsakter

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/573 om fluorerade växthusgaser (f-gasförordningen) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/590 om ämnen som bryter ned ozonskiktet (ODS-förordningen) har reviderats. De nya EU-förordningarna trädde i kraft den 11 mars 2024.

Mål och syfte med EU-rättsakterna

Det primära syftet med de skärpta bestämmelserna om f-gaser och ODS är att ytterligare minska utsläppen av växthusgaser med stor påverkan på klimatet. Avsikten är även att förbättra genomförande och övervakning samt öka tydligheten i hur reglerna ska tillämpas.

Var i processen befinner sig implementeringen?

Naturvårdsverket fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att analysera och föreslå nödvändiga författningsändringar till följd av revideringen av förordningarna.

Naturvårdsverket har i en skrivelse till regeringen den 30 september 2024 redovisat sina förslag till författningsändringar. I skrivelsen har verket lämnat ett stort antal förslag på författningsändringar. Skrivelsen med de föreslagna författningsändringarna har varit ute på [remiss](#) av Klimat- och näringslivsdepartementet för synpunkter fram till den 14 februari 2025.

Ansvarigt departement

Klimat- och näringslivsdepartementet

Problembeskrivning ur ett svenskt företagsperspektiv

Ett av förslagen på författningsändringar som Naturvårdsverket lämnar är en ny anmälningsplikt innan yrkesmässig reovering och rivning får påbörjas av fastigheter med byggmaterial som består av skumpaneler och som innehåller skumplast med de f-gaser eller ODS som pekas ut i EU-förordningarna. Detsamma gäller skumplast i laminerade skivor som installerats i hålrum eller uppbyggda strukturer i byggnader. Anmälningsplikten föreslås införas i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH).

EU-förordningarna ställer krav på särskild aktsamhet, men innehåller inga krav på anmälningsplikt. Naturvårdsverkets förslag innebär därmed en **överimplementering** i svensk lagstiftning utöver vad som krävs i EU-rättsakterna.

Förslaget om anmälningsplikt bygger på resonemang kring likheter med hanteringen av asbest i Sverige, vilket rör hälsoskydd, samtidigt som Naturvårdsverket konstaterar att kraven om aktsamhet som följer av EU:s ODS- och f-gasförordningar har grund i miljöskydd.

Naturvårdsverket anger att syftet med en anmälan bland annat är att tillsynsmyndigheterna ska få vetskap om rivningsåtgärderna och hur utföraren avser att ta hand om avfallet. Detta kan då ligga till grund för behovsstyrd tillsyn.

Naturvårdsverket beaktar inte i resonemanget ovan att för vissa ämnen (CFC-ämnen) gäller redan att dessa ska redovisat till kommunerna enligt befintliga mallar för miljöinventering. För dessa ämnen skulle förslaget innebära en **dubbel anmälningsplikt** till samma tillsynsmyndighet.

Naturvårdsverket för i sin skrivelse inga resonemang om att förslaget till anmälningsplikt går utöver vad EU-rättsakterna kräver och därmed skulle innebära en överimplementering. Verket anger att de föreslagna författningsändringarna bedöms överensstämma med EU-rätten.

Naturvårdsverket föreslår även en miljöstraffavgift för underlåtenhet att anmäla yrkesmässig rivning eller reovering av fastigheter med visst

byggmaterial innehållande f-gaser och ODS. Förslag på avgift är 5000 kr. Det anges också att avgiften kan sättas något högre.

Naturvårdsverkets **föreslår inte någon integrering av anmälningsplikten i befintliga processer**. Genom att använda redan befintliga processer skulle de ökade administrativa kostnaderna för företagen kunna motverkas samtidigt som syftet uppnås.

Implementeringsrådets analys

Implementeringsrådet bedömer att förslaget till implementering sammantaget har stor påverkan på många svenska företags regelbörda och administrativa kostnader.

Berörda branscher och företag

Förslaget får enligt Naturvårdsverket främst konsekvenser för byggbolag och andra hantverkare. Det finns enligt SCB:s företagsdatabas ca 123 000 företag i byggbranschen (SNI 41–43) som helhet (2024). De flesta företag i branschen synes komma att beröras på något sätt av förordningen och den föreslagna anmälningsplikten. Även byggherrar, som inte omfattas av totalsiffran ovan, kan komma att beröras. De företag som påverkas är i huvudsak mikro-, små och medelstora företag. Bland byggföretagen hade 87 procent högst fyra anställda 2022.

Konsekvenser för svenska företag

Eftersom skumplaster m.m. som omfattas av förslaget förekommer i en rad olika byggmaterial och byggprodukter är en uppskattning från Byggföretagens sida att ca 35–40 procent av alla byggprojekt i Sverige är sådana projekt som kan komma att omfattas av anmälningsplikten. Byggföretagens uppskattning bygger på hur stor andel av alla byggprojekt i Sverige som är av projekttypen ombyggnad, underhåll, rivning och sanering.

Ökade administrativa bördor

Anmälningsplikten medför att innan ett företag får påbörja renovering eller rivning av fastigheter med byggmaterial som omfattas av EU-förordningarna måste en anmälan göras till tillsynsmyndigheten. Anmälan ska innehålla uppgifter om avfallskod, mängd avfall, hur materialet avses transporteras bort och till vilken återvinningsanläggning. Anmälningskravet medför dels

tidsåtgång för att sammanställa uppgifterna ovan, dels att själva byggarbetet inte får påbörjas innan anmälan är gjord.

Implementeringsrådet noterar att Naturvårdsverket inte gjort några uppskattningar av den totala tidsåtgång som företagen måste räkna med för dokumentation och registrering av de uppgifter som efterfrågas.

Ökade kostnader för företagen

Kostnaden per registrering är svår att uppskatta eftersom den kommer bero av omfattningen på renoveringen eller rivningen. Dessutom ska anmälan ske inför varje enskild renovering eller rivning som omfattas av anmälningsplikt. Det innebär att ett och samma företag kan behöva genomföra flera separata anmälningar, och till flera olika kommuner med sinsemellan olika förfaranden. Sammantaget innebär detta en påtaglig kostnad och administrativ börda för byggbranschen.

Företagen kommer även behöva betala tillsynstaxa till kommunerna de är verksamma i. Naturvårdsverket noterar att taxan kommer variera över landet, utifrån respektive kommuns modell, men uppskattar den till 700–1400 kr.

Påverkan på det svenska näringslivets konkurrenskraft

Anmälningsplikten med tillhörande sanktionsavgifter innebär att strängare efterlevnadsmekanismer påförs svenska företag än vad som är nödvändigt för ett korrekt införlivande av EU-förordningen.

Förutom ökad regelbörda och ökade administrativa kostnader leder en överimplementering till konkurrensnackdelar för svenska företag jämfört med konkurrenter i andra EU-länder.

Någon jämförelse presenteras inte i skrivelsen kring hur jämförbara EU-länder planerar att genomföra det som anges i de aktuella förordningarna om särskild aktsamhet. Implementeringsrådet vill dock uppmärksamma [Byggföretagens remissvar](#), av vilket det framgår att de inte känner till något annat medlemsland som avser införa motsvarande anmälningsplikt. Implementeringsrådets egna kontakter har indikerat att det inte planeras för separata anmälningsförfaranden i Danmark eller Finland.

Möjliga alternativa lösningar som gör förslaget mindre ingripande

Eftersom EU-rättsakterna inte innehåller några krav på anmälningsplikt finns det utrymme att överväga andra alternativ än nya regler för att få genomslag för kravet på särskild aktsamhet utöver det som framgår av rättsakterna.

Ett alternativ som borde övervägas är informationsinsatser och vägledningar riktade till de verksamheter som omfattas av aktsamhetskravet.

Naturvårdsverket har dock inte redogjort för något alternativ till regler. Verket redogör främst för alternativa regleringslösningar som innebär ytterligare strängare krav såsom att också omfatta privatpersoner, att införa tillståndsplikt och att endast yrkesmässiga får renovera och riva i materialet. Ett övervägande görs om att ett alternativ skulle kunna vara att ändra i Plan- och bygglagen (PBL), exempelvis i gällande krav på rivningslov. Detta avfärdas dock dels med hänvisning till att Naturvårdsverket inte kan föreslå en sådan ändring då verket inte ansvarar för PBL, dels anges att det troligen behövs en större analys av vilka anpassningar av PBL som lämpligen kan göras i förhållande till EU-förordningarna.

Implementeringsrådet vill särskilt uppmärksamma att Naturvårdsverket bedömer att det finns en osäkerhet kring vilken effekt förslaget till anmälningsplikt förväntas få (se remissens avsnitt 10.5.4). Verket ser en risk att förslaget till stor del endast når de seriösa aktörer som hanterar materialet korrekt i dagsläget, medan aktörer som hittills har valt att bortse från kraven vinner större konkurrensfördelar gentemot de seriösa aktörerna.

Någon analys görs inte heller av om aktsamhetskravet skulle kunna integreras i redan befintliga och etablerade processer, t.ex. [kravet på materialinventering](#) inför rivning. En integrering i befintliga processer skulle kunna begränsa de ökade administrativa kostnaderna för företagen samtidigt som syftet uppnås. Ett annat alternativ skulle kunna vara att, i stället för en separat anmälan, lägga till en ruta för f-gaser/ODS i den blankett och rapportering som redan görs till respektive kommun. Se [exempel på blankett](#).